

Marttilan kunnan valmiussuunnitelman yleinen osa

Hyväksytty: Kunnanvaltuusto 17.12.2020 § 62

SISÄLTÖ

1	Yleistä.....	4
1.1	Suunnitteluohjeet	4
1.2	Häiriötilanteen hallinnan ja johtamisen edellytysten turvaaminen.....	5
1.3	Käsitteiden määrittelyä.....	5
2	Strateginen valmiussuunnitelma, varautuminen häiriötilanteisiin	7
2.1	Turvallisuuskulttuuri ja turvallisuudenhallinta kuntakonsernissa	7
2.2	Elintärkeitä ja kriittiset toiminnot sekä niihin kohdistuvat uhkat	7
2.3	Lainsäädäntö ja ohjeet.....	8
2.4	Alueelliset ja kunnalliset uhka-arviot ja riskien arviointi	8
2.5	Painopisteet varautumisen kehittämisessä	9
2.6	Häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin varautumiseen liittyvät kustannukset ja hankinnat	10
2.7	Varautumiskoulutus ja harjoitukset.....	10
2.8	Valmiussuunnittelun vastuut ja vastuuhenkilöt kuntakonsernissa	10
2.9	Varautumisvelvoitteiden huomioiminen ostopalveluissa ja sopimusperusteisessa palvelutuotannossa.....	11
2.10	Yhteistoiminta varautumisessa ja suunnitelmien yhteensovittamisessa	11
2.11	Pelastuslaitoksen tuki valmiussuunnittelulle.....	11
3.	Operatiivinen valmiussuunnitelma, häiriötilanteiden hallinta	12
3.1.	Häiriötilanteen hallinnan tehtävät ja tavoitteet	12
3.2.	Uhka-arvioiden keskeiset tulokset	12
3.3.	Johtamisjärjestelmä normaalioloissa.....	13
3.4.	Viestintä-, hälyttämis- ja informointijärjestelyt	13
3.5.	Luottamushenkilöiden informointi	14
3.6.	Tehostetun johtamisen ja tilanteen seurannan käynnistäminen häiriötilanteessa	14
3.7.	Johtamispaikat	14
3.8.	Tilannekuva	14
3.9.	Viestinnän ja tiedottamisen peruslinjaukset	15
3.10.	Vastuut ja tehtävät häiriötilanteen hallinnassa	15
3.11.	Pelastuslaitoksen tuki häiriötilanteen hallinnassa	15
3.12.	Pelastustoiminta, väestön suojaaminen ja tiedottaminen, yhteistyö pelastuslaitoksen kanssa	16
	Pelastustoiminnan johtaminen	16
	Väestön varoittaminen ja suojaaminen	16
	Väestön evakuointi	17

3.13.	Toiminnan yhteensovittaminen	17
4.	Poikkeusolojen valmiussuunnitelma, varautuminen poikkeusoloihin	18
4.1.	Poikkeusolojen vaikutukset kunnan toimintaan ja toimintaedellytyksiin.....	18
4.2.	Kunnan hallinto poikkeusoloissa.....	18
4.3.	Valmiustoiminta poikkeusoloissa.....	19
4.4.	Varausjärjestelyt ja varaamisen vastuut	19
4.4.1.	Henkilöstön varaamisen vastuut kuntakonsernissa	19
4.4.2.	Vastuut rakennusvarauksista	19
	SUUNNITELMAN LIITTEET	20
Liite 1	20	

1 Yleistä

Marttilan kunnan valmiussuunnitelman yleinen osa pohjautuu puolustusministeriön yhteydessä toimivan turvallisuuskomitean vuonna 2017 laatimaan Yhteiskunnan turvallisuusstrategiaan (YTS), jonka tarkoituksena on yhtenäistää varautumisen kansallisia periaatteita ja ohjata hallinnonalojen varautumista.

Valmiussuunnitelman yleisen osan painopisteinä ovat johtaminen, viestintä, resurssien viisas kohdentaminen sekä koulutus. Suunnitelma kertoo eri turvallisuutta uhkaavissa tilanteissa tapahtuvan toimintajärjestyksen, toimintojen priorisoinnin ja vastuut.

Kunnan valmiussuunnittelu koostuu tämän yleisen osan lisäksi toimialakohtaisista valmiussuunnitelmista sekä yksikkökohtaisista turvallisuussuunnitelmista. Tämän valmiussuunnitelman yleisen osan lisäksi sosiaalitoimi, sivistystoimi, tekninen toimi ja hyvinvointitoimiala laativat toimialakohtaiset valmiussuunnitelmat ja vesihuoltolaitos laatii oman varautumissuunnitelman.

Varautumisen ja valmiussuunnittelun tavoitteet

- valmistella kunnan yleisjohton ja hallinnon organisaatiot siten, että kunnan normaalit hallintotehtävät pystytään hoitamaan myös muuttuneissa olosuhteissa.
- valmistautua turvaamaan väestön terveys, elinmahdollisuudet ja toimeentulo poikkeuksellisissa oloissa
- valmistautua majoittamaan ja huoltamaan vaille asuntoa jääneet kuntalaiset tai avustamaan heitä
- Toiminnan jatkuvuuden turvaamiseksi on tehtävä varasuunnitelmat elintärkeiden toimintojen toteuttamiseksi, myös häiriötilanteissa. Niin ihmisten, tilojen, laitteiden kuin tietojärjestelmienkin osalta tehdään varajärjestelyt. Toimialat tekevät suunnitelmat oman toimintansa turvaamista varten.
- Varautumisvelvoitteen huomiointi ostopalveluissa on kuvattava jo palvelua kilpailutettaessa ja myös sopimusasiakirjoissa.

1.1 Suunnitteluohjeet

Valmiussuunnitelman yleiseen osaan kirjataan koko kuntaa koskevat perusmenettelyt erityistilanteissa ja poikkeusoloissa.

Toimialojen perusmenettelyt kirjataan toimialakohtaisiin suunnitelmiin. Suunnittelun ja varautumisen painopiste on normaaliolojen erityistilanteissa ja lähtökohtana pidetään mahdollisimman häiriöttömän palvelun tarjoamista kaikissa tilanteissa. Suunnittelu sisältää riskien ennaltaehkäisyn, tilanteen aikaisen toiminnan, palautumissuunnittelun, sekä asiayhteydessä erityisesti huomioitavan viestinnän.

Normaaliolojen pieniin häiriötilanteisiin varaudutaan ja ko. tilanteet hoidetaan normaaleilla päivystys- ja hälytysjärjestelyillä, jotka luovat pohjan myös toimimiselle laajemmissa häiriö- ja erityistilanteissa. Nämä menettelyt kukin toimiala kuvaa omissa valmiussuunnitelmissaan. Toimialakohtaisien suunnitelmien päivityksien yhteydessä on aina syytä huomioida myös valtakunnantason riskiarvio. Viimeisin kansallinen riskiarviopäivitys on julkaistu 20.1.2019.

Valmiussuunnittelun ajantasaisuus tulee tarkistaa vähintään kerran valtuustokaudessa.

1.2 Häiriötilanteen hallinnan ja johtamisen edellytysten turvaaminen

Häiriötilanteessa kunnan johtamisessa noudatetaan pääsääntöisesti normaaliolojen järjestelyjä.

Häiriö- tai poikkeustilanteessa kunnanhallitus voi delegoida sille kuuluvaa päätösvaltaa kunnanjohtajalle ja lautakunta voi delegoida sille kuuluvaa päätösvaltaa kyseisen toimialan toimialajohtajalle. Toimivallan siirrosta säädetään kunnan hallintosäännön luvussa 18.

Häiriö- ja poikkeusolojen johtoryhmänä toimii laajennettu johtoryhmä. Johtoryhmä valmistelee viranhaltijan laajennettuun toimivaltaan perustuvat päätökset.

1.3 Käsitteiden määrittelyä

Normaaliolot

Normaalioloissa toiminnot toimivat ilman häiriöitä ja painopisteenä on erilaisten uhkien arviointi ja ennaltaehkäisy. Häiriö- ja poikkeusolojen toiminnalle luodaan edellytykset normaalioloissa. On tärkeää, että normaalioloissa johtamisjärjestelmä ja tehtävät ovat selvät, sillä häiriö- ja poikkeustilanteiden toiminta perustuu normaaliolojen toimintaan.

Häiriötilanne

Häiriötilanteella tarkoitetaan uhkaa tai tapahtumaa, joka vaarantaa yhteiskunnan turvallisuutta. Häiriötilanteessa kunnan ja viranomaisten tulee ryhtyä toimiin uhan torjumiseksi ja siitä selviämiseksi. Häiriötilanteessa voidaan edellyttää määrärahojen uudelleen kohdentamista, henkilöstön palvelukseen määräämistä ja muiden lisäresurssien osoittamista sekä säädösten tarkistamista. Myös viranomaisten yhteistoimintaa ja johtamista voidaan joutua tehostamaan. Häiriötilanteita voi esiintyä sekä normaalioloissa että poikkeusoloissa.

Häiriötilanteissa kuntalaisille on tiedotettava aktiivisesti tilanteesta, poliittisista linjauksista sekä viranomaisten toiminnasta ja toimintaohjeista. Häiriötilanteet voivat liittyä esim. voimahuoltoon, tietoliikenteeseen, kuljetuslogistiikkaan, yhdyskuntatekniikkaan, elintarvikehuoltoon, talouselämään, väestön terveyteen ja hyvinvointiin, suuronnettomuuteen, rikollisuuteen tai terrorismiin.

Poikkeustilanne

Valtioneuvosto voi yhteistoiminnassa tasavallan presidentin kanssa todeta, että maassa vallitsee poikkeusolot.

Valmiuslain (1552/2011) mukaan poikkeusoloja ovat:

- Suomeen kohdistuva aseellinen tai siihen vakavuudeltaan rinnastettava hyökkäys ja sen välitön jälkitila;
- Suomeen kohdistuva huomattava aseellisen tai siihen vakavuudeltaan rinnastettavan hyökkäyksen uhka, jonka vaikutusten torjuminen vaatii tämän lain mukaisten toimivaltuuksien välitöntä käyttöön ottamista;
- väestön toimeentuloon tai maan talouselämän perusteisiin kohdistuva erityisen vakava tapahtuma tai uhka, jonka seurauksena yhteiskunnan toimivuudelle välttämättömät toiminnot olennaisesti vaarantuvat;
- erityisen vakava suuronnettomuus ja sen välitön jälkitila; sekä

- vaikutuksiltaan erityisen vakavaa suuronnettomuutta vastaava hyvin laajalle levinnyt vaarallinen tartuntatauti.

Todettuaan poikkeusolojen vallitsevan, valtioneuvosto voi asetuksella määrätä otettavaksi käyttöön valmiuslain II osan mukaisia poikkeusolojen toimivaltuuksia. Asetus annetaan enintään kuudeksi kuukaudeksi kerrallaan. Kunnan hallinnosta poikkeusoloissa säädetään valmiuslain 108 §:ssä.

Uhka-arvio

Uhka-arvio on toimivaltaisen viranomaisen uhkamallin pohjalta laatima vastuullaan oleviin tehtäviin ja erityistilanteisiin liittyvä arvio, jossa konkreettisesti käsitellään uhkan lähdettä, kohdetta, toteutumistapaa sekä vastatoimenpidemahdollisuuksia ja niiden valmisteluun tarvittavaa aikaa.

Uhkamalli

Uhkamalli on yleisellä tasolla oleva kuvaus turvallisuusympäristön häiriöistä, jotka toteutuessaan mahdollisesti vaikuttavat kansalaisten elinmahdollisuuksiin ja turvallisuuteen. Uhkamallissa esitetään uhkan luonteen mukaisesti sen vaikutusmekanismi, lähde, kohde ja vaikutus kohteessa, todennäköisyys sekä luetellaan uhkamalliin kuuluvat vakavimmat erityistilanteet.

2 Strateginen valmiussuunnitelma, varautuminen häiriötilanteisiin

2.1 Turvallisuuskulttuuri ja turvallisuudenhallinta kuntakonsernissa

Kunnan valmiussuunnittelun pääpaino on normaaliolojen häiriötilanteilla. Valmiuden ylläpito pyritään ottamaan osaksi normaalia toimintaa ja valmiussuunnitelman tavoitteena on ennakoida ja estää häiriötilanteita sekä minimoida häiriötilanteiden vaikutuksia.

Kunnan arkisen toiminnan riskejä arvioidaan toimialakohtaisesti säännöllisesti. Marttilan kunnan sisäisen valvonnan ja riskien hallinnan ohje on keskeinen osa varautumista.

2.2 Elintärkeät ja kriittiset toiminnot sekä niihin kohdistuvat uhkat

Yhteiskunnan turvallisuusstrategiassa on tunnistettu suomalaisen yhteiskunnan elintärkeiksi toiminnoiksi.

- Vesihuolto ja viemärointi
- Energiahuolto
- Tietoliikenneyhteydet
- Päivittäistavarat ja kuljetukset
- Ympäri vuorokautinen palveluasuminen ja kotiin vietävät sosiaalitoimen palvelut
- Lämmönjakelu
- Vähäinen tulvariski

Yhteiskunnan turvallisuusstrategiassa kuvatut uhkamallit on laadittu yhteisiksi perusteiksi kaikessa varautumisessa. Uhkamallit ovat luonteeltaan yleisiä ja ne kuvaavat turvallisuusympäristössä mahdollisesti tapahtuvia häiriöitä:

1. Voimahuollon vakavat häiriöt
2. Tietoliikenteen ja tietojärjestelmien vakavat häiriöt
3. Kuljetuslogistiikan vakavat häiriöt
4. Yhdyskuntatekniikan vakavat häiriöt
5. Elintarvikehuollon vakavat häiriöt
6. Rahoitus- ja maksujärjestelmän vakavat häiriöt
7. Julkisen talouden rahoituksen saatavuuden häiriintyminen
8. Väestön terveyden ja hyvinvoinnin vakavat häiriöt
9. Suuronnettomuudet, luonnon ääri-ilmiöt ja ympäristöuhkat
10. Terrorismi ja muu yhteiskuntajärjestystä vaarantava rikollisuus
11. Rajaturvallisuuden vakavat häiriöt
12. Poliittinen, taloudellinen ja sotilaallinen painostus
13. Sotilaallisen voiman käyttö

2.3 Lainsäädäntö ja ohjeet

Viranomaisten varautumista ja valmiussuunnittelua säätelevät lait ja asetukset sekä valtionhallinnon periaatepäätökset, joiden mukaan kunnan ja eri viranomaisten velvollisuutena on varmistaa tehtäviensä mahdollisimman häiriötön hoitaminen niin normaaliolojen pienissä häiriötilanteissa, erityistilanteissa kuin poikkeusoloissakin:

- Pelastuslaki 379/2011
- Asetus pelastustoimesta 407/2011
- Valmiuslaki 1552/2011
- Puolustustilalaki 1083/1991
- Laki huoltovarmuuden turvaamisesta 1390/1992
- Valtioneuvoston päätös huoltovarmuuden tavoitteista 1048/2018
- Yhteiskunnan turvallisuusstrategia (YTS, VN:n periaatepäätös 2.11.2017)
- Turvallisuus- ja puolustuspoliittinen selonteko 2012
- Varsinais-Suomen pelastuslaitoksen palvelutasopäätös 2017
- Marttilan kunnan hallintosääntö
- Toimialakohtainen lainsäädäntö kirjataan toimialojen valmiussuunnitelmiin.

2.4 Alueelliset ja kunnalliset uhka-arviot ja riskien arviointi

Uhkien ja riskien arviointi pyritään toteuttamaan yhtenäisesti koko kuntakonsernissa. Tavoitetta edistetään koulutusten, ohjeistusten, harjoitusten ja työkalujen avulla.

Marttilan kunnan alueella erityisen ristialttiiksi kohteiksi on tunnistettu

- Valtatie 10, jonka raskaan liikenteen määrä on lisääntynyt huomattavasti viime vuosina
- Kunnan vesilaitos ja Parravahan Vesi Oy:n vedenottamot
- Arwina Oy:n toiminta mahdollisten häiriöiden sattuessa.
- Paimionjoen tulvamahdollisuus, mikäli joen säännöstelyä puretaan tulevina vuosina. Jokiuoma on syvä, joten riski on tässäkin tapauksessa melko pieni.

Muut kunnan toimintaan ja kunnan alueella kohdistuvat uhat ja häiriötekijät

- Sähköenergian saannin, siirron tai jakelun häiriintyminen
- Tietoliikenteen ja tietojärjestelmien käytettävyyden häiriintyminen
- Tieto- ja viestintäteknologisen (ICT) infrastruktuurin vaurioituminen
- Myrsky tai tulva- ja pato-onnettomuus
- Vesihuollon häiriintyminen
- Valtakunnallisen radio- ja televisiotoiminnan häiriintyminen
- Kuljetusten häiriintyminen
- Tuontipolttoaineiden saatavuuden häiriintyminen tai polttoainejakelun häiriö
- Päivittäistavaranhuollon häiriö
- Maksujen välityksen lamautuminen
- Valtion ja kuntien luottokelpoisuuden romahtaminen

- Pandemia tai muu laaja-alainen tartuntatilanne
- Vakava eläin- ja kasvitautiepidemia
- Eliöiden joukkokuolema
- Alkutuotannon toimintaedellytysten heikkeneminen
- Maa- tai vesialueen laaja-alainen saastuminen tai vaarallisiin aineisiin (CBRNE-uhka) liittyvä onnettomuus
- Maa-, meri- tai ilmaliikenneonnettomuus
- Väestön turvallisuutta laajasti vaarantava rikollinen teko
- Yhteiskunnan toimintoja laajasti vaarantava rikollinen teko
- Rajaturvallisuuden vaarantuminen tai provokatiivinen alueloukkaus
- Valtion toimintakykyä haittaava vaikuttaminen
- Ulkomaankaupan häiriintyminen
- Joukkotuhoaseilla uhkaaminen
- Informaatio-operaatio
- Aseellinen välikohtaus
- Laajamittainen sotilaallisen voiman käyttö

Marttilan kunnan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeessa todetaan, että Kunnanhallituksen alaisten toimielinten ja konserniyhteisöjen tulee talousarvion laadinnan yhteydessä analysoida toimintaympäristön muutoksia, tunnistaa tavoitteita uhkaavia riskejä, arvioida niiden vaikutuksia ja toteutumisen todennäköisyyttä sekä laatia tarvittavat suunnitelmat ja toimenpiteet riskien hallitsemiseksi.

Toimielimet ja konserniyhteisöt raportoivat merkittävistä riskeistään ja riskien hallinnan kehittämisestä osana toiminnan ja talouden seuranta ja raportointia.

2.5 Painopisteet varautumisen kehittämisessä

Kunnan valmiussuunnittelun kehittäminen ja varautuminen pyritään saattamaan osaksi toimialojen tavanomaista toimintaa. Kehittämistoimenpiteitä ovat valmiussuunnitelman yleisen osan ajan tasalla pitäminen, toimialojen valmiussuunnitelmien päivittäminen, tiedottamisen tehostaminen ja varautumisen saattaminen osaksi rutiinia.

Tavoite	Toimenpide	Aikataulu	Vastuutaho
Valmiussuunnitelma ajantasalla	Päivittäminen vuosikellon mukaan	Valtuustokauden alussa ja puolivälissä	Kunnanjohtaja, toimialajohtajat ja rakennustarkastaja
Toimialojen valmiussuunnitelmien päivittäminen	Valmiussuunnitelmat päivitetään ajantasalle. Päällekkäisyyttä pyritään välttämään.	Tarkistaminen ja päivittäminen joka vuoden alussa.	Toimialajohtajat

Tiedottamisen tehostaminen	Kunnan viestintäohjeen laatiminen ja viestintätiimin nimeäminen	Vuoden 2020 aikana ja sen jälkeen säännölliset kokoontumiset	Johtoryhmä ja perustettava laajempi viestintätiimi
Varautuminen osaksi rutiinia	Säännölliset harjoitukset ja työpajat	Vähintään 1 harjoitus tai työpaja vuosittain	Johtoryhmä, muut esimiehet ja rakennustarkastaja

2.6 Häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin varautumiseen liittyvät kustannukset ja hankinnat

Häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin varautuminen on osa kunnan normaalia toimintaa, joten siihen liittyvät kustannukset ja hankinnat sisällytetään talousarvioihin ja -suunnitelmiin toimialakohtaisesti.

2.7 Varautumiskoulutus ja harjoitukset

Kunta vaikuttaa aktiivisesti siihen, että alueella järjestetään Aluehallintoviraston tai pelastuslaitoksen toimesta säännöllisesti valmiusharjoituksia. Harjoituksiin osallistutaan Marttilasta tarkoituksenmukaisella, kuitenkin riittävän laajalla joukolla.

Kunnan sisäisiä harjoituksia ja aiheeseen liittyviä työpajoja järjestetään lisäksi toimintavarmuuden turvaamiseksi.

2.8 Valmiussuunnittelun vastuut ja vastuuhenkilöt kuntakonsernissa

Valmiussuunnitelman ylläpidosta vastaa kunnanjohtaja yhdessä kunnanhallituksen ja johtoryhmän kanssa. Valmiussuunnitelman yleisen osan päivittämisvastuu on kunnanjohtajalla. Valmiussuunnitelman hyväksyy kunnanhallitus ja se viedään tiedoksi kunnanvaltuustolle. Toimialajohtajat vastaavat toimialojen suunnitelmien ajan tasalla pitämisestä. Toimialojen valmiussuunnitelmat hyväksyy kyseinen lautakunta.

Suunnitelmia ylläpidetään ja päivitetään tilannekohtaisesti, mutta vähintään kerran kahdessa vuodessa, valtuustokauden alkaessa ja puolivälissä. Turvallisuussuunnitelmat ja pelastussuunnitelmat tarkistetaan ja päivitetään aina vuoden loppuun mennessä.

Valmiussuunnitelman yleinen osa lähetetään tiedoksi yhteistyöviranomaisille (pelastuslaitos, poliisi, puolustusvoimat, Varsinais-Suomen sairaanhoitopiiri ja Härkätien yhteistoiminta-alue). Muusta jakelusta päätetään erikseen.

Valmiussuunnittelun lähtökohtana on henkilöstön kyky hoitaa heille kuuluvat tehtävät myös normaalioloja hankalammissa tilanteissa. Työnantajan velvollisuutena on huolehtia siitä, että henkilöstö tietää vastuunsa ja on riittävästi perehdytetty toimimaan normaaliolojen lisäksi sekä normaaliajan erityistilanteissa että poikkeusoloissa. Perehdytyksestä vastaavat esimiehet johtoryhmän johdolla. Olennaisinta on, että

toimialapäälliköt ja yksiköiden vastuuhenkilöt ovat hyvin tietoisia valmiussuunnittelusta sekä tehtävistään erityis- ja poikkeustilanteissa.

2.9 Varautumisvelvoitteiden huomioiminen ostopalveluissa ja sopimusperusteisessa palvelutuotannossa

Kunta tuottaa osan palveluistaan ostamalla palveluita ulkopuolisilta palveluntuottajilta, esimerkiksi yksityisiltä yrityksiltä, muilta kunnilta tai tuottamalla joitakin palveluja yhteistyössä muun kunnan/muiden kuntien kanssa.

Ulkoistettujen palvelujen osalta palvelujen tuottajaa tulee vaatia huolehtimaan myös valmiussuunnittelusta. Jo kilpailutusvaiheessa tulee mainita, että palveluntuottaja on velvollinen suunnittelemaan toimintansa niin, että toiminnot pystytään ylläpitämään myös häiriö- ja erityistilanteissa sekä poikkeusoloissa. Tähän kuuluu esimerkiksi huolehtiminen valmiussuunnitelman laadinnasta sekä tarvittavista henkilö, kalusto- ja tilavarauksista. Palvelutuotannon osalta valmiussuunnitelmat perustuvat palveluntuottajan ja tilaajan välisiin sopimuksiin sekä tilaajan antamiin ohjeisiin ja ne hyväksyy palvelun tilaaja.

2.10 Yhteistoiminta varautumisessa ja suunnitelmien yhteensovittamisessa

Yhteistoimintaviranomaiset ja tahot voivat tarvittaessa tukea kuntaa omien tehtäviensä sallimissa rajoissa. Myös kunnan eri toimialat voivat tukea muiden viranomaisten toimintaa. Tarvittaessa kunnan johtokeskukseen asetetaan viranomaisten toimesta yhteyshenkilö (esim. pelastustoimesta), jonka kautta yhteydenpito ja muiden yksityiskohtien sopiminen suoritetaan.

Keskeisiä yhteistyöviranomaisia ja tahoja ovat: Lounais-Suomen aluehallintovirasto, Varsinais-Suomen pelastuslaitos, Lounais-Suomen poliisilaitos, hätäkeskus, puolustusvoimat, ELY-keskus, Liedon ympäristöterveyshuolto, Ympäristönsuojelun Koski TI, Turun Seudun Puhdistamo, Martinkosken seurakunta, Säteilyturvakeskus, Ilmatieteenlaitos, Caruna ja Härkätien puhelin ja puhelinoperaattorit, Vapaaehtoinen pelastuspalvelu VAPEPA sekä SPR:n Varsinais-Suomen piiri.

2.11 Pelastuslaitoksen tuki valmiussuunnittelulle

Varsinais-Suomen pelastuslaitoksen tehtävänä on tukea kuntia valmiussuunnittelussa sekä huolehtia vastuulleen kuuluvien tehtävien valmiussuunnittelusta sekä yhteen sovittaa eri viranomaisten valmiussuunnittelua.

3. Operatiivinen valmiussuunnitelma, häiriötilanteiden hallinta

3.1. Häiriötilanteen hallinnan tehtävät ja tavoitteet

Häiriötilanteen hallinnassa huomioitavia keskeisiä tehtäviä ovat:

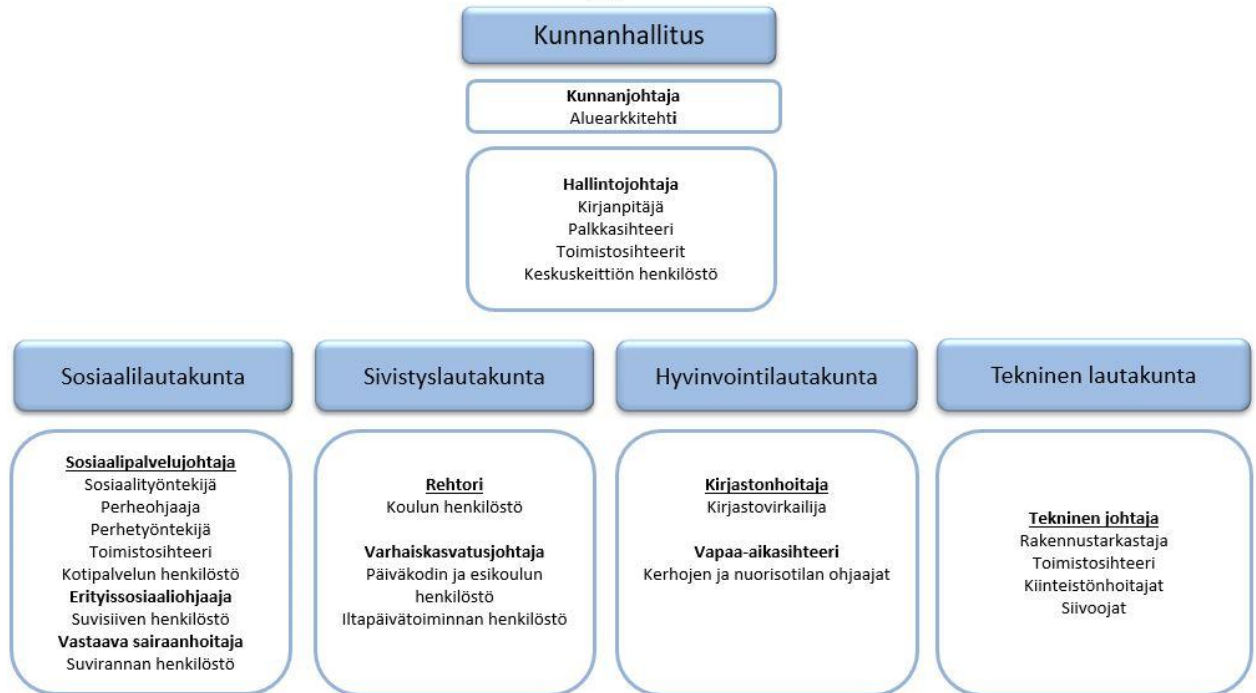
- Kunnan asukkaiden ja kunnassa oleskelevien turvallisuuden ja hyvinvoinnin varmistaminen
- Häiriötilanteen seurausten minimointi
- Kunnan johtamis- ja toimintakyvyn ylläpitäminen
- Kunnan toimintojen ja yhteistyötahojen toiminnan yhteensovittaminen
- Kunnan tuottamien elintärkeiden toimintojen ja palveluiden tuottamisen edellytysten varmistaminen ja siihen liittyvä päätöksenteko
- Pelastustoimen ja muiden viranomaisten tukeminen
- Yhteydenpito ja tiedon välittäminen viranomaisille ja yhteistyötahoille
- Tilannekuvan muodostaminen
- Ohjeiden antaminen kuntalaisille, esim. muuttuneista palveluista
- Tilanteen edellyttämän oikea-aikaisen viestinnän organisoiminen ja toteutus henkilöstölle, kuntalaisille ja muille osallisille.

3.2. Uhka-arvioiden keskeiset tulokset

Alueelliseen uhka-arvioon perustuva Marttilan kunnan uhka-arvio ja sen keskeiset tulokset ovat liitteessä 2.

3.3. Johtamisjärjestelmä normaalioloissa

Henkilöstöorganisaatio 2020

Marttilan kunnan organisaatio 2020

3.4. Viestintä-, hälyttämis- ja informointijärjestelyt

Häiriötilanteista informoidaan aina välittömästi toimialajohtajaa, toimialan esimiestä ja kunnanjohtajaa. Matalalla kynnyksellä informoidaan koko johtoryhmää ja tarvittaessa muita avainhenkilöitä, eli esimiehiä ja toimialojen toimistosihteereitä.

Häiriötilanteissa tiedottamisesta vastaa kunnanjohtaja ja hallintojohtaja yhdessä kyseisen toimialajohtajan, yhtiön tai yhteisön kanssa.

Häiriötilanteissa toimialat viestivät edelleen omasta toiminnastaan kuten normaaliaikana, ellei muita ohjeita anneta. Toimialajohtaja vastaa viestinnän järjestämisestä.

Häiriötilanteesta vastaava sopii muiden tilanteeseen liittyvien toimijoiden kanssa siitä, kuka tilanteista ja toimista tiedottaa ja miten se tapahtuu. Huolehditaan myös siitä että lakiin, hallinnolliseen määräykseen tai ohjeeseen perustuvat ilmoitusvelvollisuudet muille viranomaisille toteutuvat. Jokainen toimiala tarkistaa omat lakiin perustuvat ilmoitusvelvoitteet viranomaistiedottamisessa.

Onnettomuustilanteissa viestintävastuu on aina pelastustöitä johtavalla viranomaisella.

Hälyttämis- ja informointilista yhteystietoineen on valmiussuunnitelman liitteenä (liite 1).

3.5. Luottamushenkilöiden informointi

Kunnanhallituksen ja kunnanvaltuuston puheenjohtajistoa informoidaan häiriötilanteiden ensivaiheesta alkaen matalalla kynnyksellä. Kunnanhallitusta, valtuustoa ja lautakuntia informoidaan häiriötilanteen luonteen mukaisesti johtoryhmän arvioinnin perustella. Keskeiset tiedot annetaan luottamushenkilöille kerran vuorokaudessa tai tilanteen muuttuessa aiemmasta olennaisesti.

Luottamushenkilöiden informointitaulukko yhteystietoineen on suunnitelman liitteenä (liite 3)

3.6. Tehostetun johtamisen ja tilanteen seurannan käynnistäminen häiriötilanteessa

Häiriötilanteiden päätöksenteko tapahtuu pääosin normaalien toimintavaltuuksien ja päätöksentekojärjestelmän puitteissa. Laajennettu johtoryhmä muodostaa kunnan toimintojen osalta häiriötilanteen hallinnassa keskeisen toiminnallisen osan.

Normaaliaikojen häiriö- ja erityistilanteissa kunnan eri osastot vastaavat toimialaansa kuuluvien tehtävien hoitamisesta sekä siihen liittyvästä johtamistoiminnasta. Kullakin osastolla on johtamistoimintaan soveltuvat ja suunnitellut johtamistilat sekä tarvittavat valmiussuunnitelmat. Mikäli normaaliaikojen häiriö- tai erityistilanne vaatii kunnan ylimmän johdon ja osastojen johdon (kunnan johtoryhmän) koollekutsumista järjestetään keskitetty johtaminen johtokeskuksesta.

Valmiusorganisaation toiminnan pääperiaatteet muodostuvat seuraavasti: kunnan valmiusorganisaatio koostuu kunnan laajennetusta johtoryhmästä, jota täydennetään tarvittaessa yhteistyötahojen edustajilla. Valmiusorganisaatio ja sen johtoryhmä rakentuvat normaaliajan organisaation varaan. Samat henkilöt hoitavat tehtäviä normaalioloista poikkeusoloihin.

3.7. Johtamispaikat

Ensisijaisesti johtopaikkana on kunnantalo. Toissijaisena paikkana on Suvirannan palvelukeskus ja kolmantena Marttilan koulu. Tilanteen niin vaatiessa kokoonnutaan paloasemalla sijaitsevassa väestönsuojassa.

3.8. Tilannekuva

Tilannekuva muodostetaan vastaamalla seuraaviin kysymyksiin:

- Mitä on tapahtunut,
- Ketkä ovat osallisia tilanteessa,
- Ketkä ovat aktiivisia toimijoita tilanteessa,
- Mistä häiriötilanne johtuu,
- Mitkä ovat häiriötilanteen vaikutukset yhteisölle yleisesti,
- Mitkä ovat häiriötilanteen vaikutukset omalle toiminnalle lyhyellä ja pitkällä aikavälillä häiriön mahdollisesti pitkittyessä,
- Tilanteen kehittymisen vaihtoehdot,
- Mitä toimenpiteitä häiriötilanteen hallitsemiseksi olisi syytä toteuttaa,

- Mitä muut toimijat tekevät tilanteessa,
- Ovatko omat resurssit riittävät ja mitä muita resursseja on mahdollisesti käytettävissä ja miten niitä saadaan käyttöön,
- Resurssien jakaminen ja priorisointi,
- Keneltä me tarvitsemme tietoa ja
- Ketkä tarvitsevat tietoa meiltä.

Organisaation omia tarpeita varten muodostettavasta tilannekuvasta on erotettava muille organisaatioille välitettävä tilannekuva, joka voi olla esimerkiksi raporttimuotoinen, analysoitu yhteenveto omasta toiminnasta ja häiriötilanteen vaikutuksista tms. Muille välitettävän tilannekuvan ei välttämättä tarvitse olla samalla tarkkuudella yksityiskohtainen kuin oman johtamisen kannalta koottava.

3.9. Viestinnän ja tiedottamisen peruslinjaukset

Viestinnän peruslinjaus häiriötilanteissa on, että kussakin tilanteessa toimivaltainen johtovastuussa oleva viranomainen vastaa myös tilanteeseen liittyvästä viestinnästä. Muut toimintaan osallistuvat vastaavat omaan toimintaansa liittyvästä viestinnästä. Laajoissa häiriötilanteissa, jotka vaikuttavat kunnan palveluntuotantoon tai muutoin kunnan eri toimialojen toimintaan, viestintä keskitetään ja yhteen sovitetaan eri toimialojen ja toimijoiden kesken. Laajoissa häiriö- tai poikkeustilanteissa kunnan johtoryhmä koordinoi viestintää.

Viestinnän ja tilannekuvatoiminnan on oltava saumatonta niin, että kuntalaisille ja medialle voidaan välittää oikeaa ja oikea-aikaista tietoa sekä ohjeita, joilla voidaan varmistaa ihmisten turvallisuus.

3.10. Vastuut ja tehtävät häiriötilanteen hallinnassa

Erytyypisiin häiriötilanteisiin liittyvät vastuut ja tehtävät on eritelty tilannekortteissa. Tilannekortit eri häiriötilanteista on valmiussuunnitelman liitteenä. (liite 4)

3.11. Pelastuslaitoksen tuki häiriötilanteen hallinnassa

Pelastusviranomainen voi antaa toimialaansa soveltuvaa virka-apua valtion tai kunnan viranomaisen ja laitoksen laissa säädetyn tehtävän suorittamiseksi. Pelastustoimintaa edellyttävissä laajoissa häiriötilanteissa (esim. suuronnettomuudet) tilanne saattaa edellyttää kaikkien pelastuslaitoksen käytössä olevien henkilöstöresurssien sitomista pelastustoimen perustehtävien hoitamiseen, jolloin kunnalle tarjottavat tukimahdollisuudet voivat olla rajallisia.

Pelastuslaitos voi tukea/avustaa kuntaa häiriötilanteen hallinnassa ja kriisijohtamisessa mm. seuraavilla tavoilla:

- pitää yllä turvallisuustilannekuvaa ja tiedottaa ennalta uhkaavasta tilanteesta
- hälyttää tarvittaessa kunnan johtohenkilöstön
- pelastuslaitoksen johtokeskus avustaa kuntaa esimerkiksi tiedottamisessa
- perustaa tarvittaessa puhelinpalvelun

- antaa tarvittaessa vaaratiedotteita
- käynnistää tarvittaessa väestöhälytysjärjestelmän
- avustaa johtamisen tilannekuvan kokoamisessa ja laatimisessa
- avustaa viestiyhteyksien varmentamisessa (VIRVE-verkko).

Pelastuslaitos on nimennyt palopäällikön tai palomestarin toimimaan tarvittaessa pelastuslaitoksen yhteyshenkilönä/asiantuntijana johtokeskuksessa.

3.12 Pelastustoiminta, väestön suojaaminen ja tiedottaminen, yhteistyö pelastuslaitoksen kanssa

Pelastuslaitos vastaa pelastustoimintaan kuuluvien tehtävien hoitamisesta, kun tulipalo, muu onnettomuus tai niiden uhka vaatii kiireellisiä toimenpiteitä ihmisen hengen tai terveyden, omaisuuden tai ympäristön suojaamiseksi tai pelastamiseksi, eivätkä toimenpiteet ole onnettomuuden tai

sen uhan kohteeksi joutuneen omin toimin hoidettavissa tai kuulu muun viranomaisen tai organisaation hoidettavaksi. Pelastuslaitoksen valmiutta kohotetaan tilanteen vaatimalla tavalla Lapin pelastuslaitoksen valmiussuunnitelman mukaisesti.

Pelastustoiminnan keskeisiä tehtäviä ovat:

paloasemien valmiuden kohottaminen sekä viesti-, valvonta- ja hälytysjärjestelmien saattaminen toimintavalmiuteen

pelastus- ja muut tarvittavat toimenpiteet tuho- ja vaaratilanteissa

mahdollisten väestön evakointien toteuttaminen

toimialaa koskeva tiedotus ja valistus alueen väestölle

omatoimisen varautumisen organisaatioiden perustaminen ja toimintavalmiuteen saattaminen

rakenteellisen suojelun neuvonta ja ohjaus (väestönsuojien käyttökuntoon saattaminen ja tilapäisten suojarakenteiden rakentamisen ohjaaminen)

3.13 Pelastustoiminnan johtaminen

Pelastustoiminnan johtaminen toteutetaan pelastuslaitoksen johtokeskusohjeen mukaisesti. Useamman toimialan viranomaisten osallistuessa pelastustoimintaan tilanteen yleisjohtajana toimii pelastustoiminnan johtaja, eli pelastusviranomainen. Yleisjohtaja vastaa tilannekuvan ylläpitämisestä ja toiminnan yhteensovittamisesta. Tilanteen yleisjohtaja voi muodostaa avukseen viranomaisten, laitosten ja toimintaan osallistuvien vapaaehtoisten yksiköiden edustajista koostuvan johtoryhmän ja kutsua asiantuntijoita avukseen. Kunnan eri toimialojen yksiköt toimivat oman johtonsa alaisuudessa siten, että niiden toimenpiteet kokonaisuudessaan edistävät onnettomuuden tai tilanteen seurausten tehokasta torjuntaa.

3.14 Väestön varoittaminen ja suojaaminen

Pelastuslaitos huolehtii alueellaan väestön varoittamisesta vaara- ja onnettomuustilanteissa sekä siihen tarvittavasta hälytysjärjestelmästä. Väestön

varoittamisen keinoja ja kanavia ovat: väestöhälyttimet, kaiutinautot, radio/televisio/teksti-TV (vaaratiedote), internet ja painettu media.

Normaaliolojen onnettomuuksissa väestö suojautuu viranomaisen määräyksestä pääasiassa asuin- ja muihin sisätiloihin. Väestönsuojiiin suojaudutaan lähinnä poikkeusolojen vakavimmissa uhkissa viranomaisen määräyksestä. Pelastuslaitoksella ja rakennusvalvonnassa on tiedot Marttilan kunnan alueen väestönsuojista. Kunnan tarvittavat toimialat (viranomaiset) avustavat tarvittaessa väestön suojaamisessa.

3.15 Väestön evakuointi

Väestön evakuoinnilla tarkoitetaan viranomaisten johdolla tapahtuvaa väestön tai sen osan siirtämistä pois vaaran uhkaamalta alueelta ja sijoittamista turvalliselle alueelle sekä väestön elinedellytysten ja yhteiskunnan tärkeiden toimintojen turvaaminen evakuointitilanteessa. Väestön evakuointi on osa pelastustoimintaa, joten sen suunnittelu ja toteutus tapahtuvat pelastuslaitoksen johdolla.

Kunnan tarvittavat toimialat (viranomaiset) avustavat tarvittaessa väestön evakuoinnissa evakuointisuunnitelman mukaisesti.

Suppeimmillaan evakuointi voi koskea esimerkiksi yhden talon asukkaiden ja laajimmillaan useiden kuntien tai vielä laajempien alueiden koko väestön siirtämistä pois vaaran uhkaamalta alueelta ja sijoittamista turvalliselle alueelle. Kunta on laatinut evakuointisuunnitelman yhteistyössä Varsinais-Suomen pelastuslaitoksen kanssa. Kunta on varautunut osoittamaan tilat väestösiirtotehtäviä varten. Suunnitelma kattaa normaaliajan ja poikkeusolot.

3.16 Toiminnan yhteensovittaminen

Toimintojen varmistamiseksi kunnassa toimivat tai kunnan alueella vaikuttavat eri yhteistyöviranomaiset ja -tahot nimeävät valmiussuunnittelun yhteyshenkilön, jonka tehtävänä on vastata omasta valmiussuunnittelusta ja erityistilannesuunnittelusta. Tarvittaessa em. tahot perustavat häiriötilanteen vaatiman valmiusorganisaation ja soveltavat yhteen kunnan ja oman organisaation valmiussuunnitelmat.

Näitä tahoja ovat mm.:

Härkätien yhteistoiminta-alue
Varsinais-Suomen Sairaanhoidopiiri
Varsinais-Suomen Pelastuslaitos ja Marttilan VPK
Liedon kunta / Ympäristöterveydenhuolto ja epidemiatyöryhmä
Kosken kunta / Ympäristönsuojelu
Parravahan vesi OY
Härkätien puhelin Oy
Caruna Oy
Auranmaan kunnat, Varsinais-Suomen kunnat
Valtion paikallis-, alue- ja keskushallinto, puolustusvoimat
SPR V-S piiri ja Marttilan osasto

4. Poikkeusolojen valmiussuunnitelma, varautuminen poikkeusoloihin

4.1. Poikkeusolojen vaikutukset kunnan toimintaan ja toimintaedellytyksiin

Poikkeusoloja ovat valmiuslaissa ja puolustuslaissa säädetyt tilanteet, joiden hallitseminen ei ole mahdollista viranomaisen säännönmukaisin toimivaltuuksin tai voimavaroin.

Valmiuslain (1552/2001) 3 §:n mukaan poikkeusoloja ovat:

1. Suomeen kohdistuva aseellinen tai siihen vakavuudeltaan rinnastettava hyökkäys tai sen välitön jälkitila
2. Suomeen kohdistuva huomattava aseellisen tai siihen vakavuudeltaan rinnastettavan hyökkäyksen uhka, jonka vaikutusten torjuminen vaatii tämän lain mukaisten toimivaltuuksien välitöntä käyttöön ottamista
3. Väestön toimeentuloon tai maan talouselämän perusteisiin kohdistuva erityisen vakava tapahtuma tai uhka, jonka seurauksena yhteiskunnan toimivuudelle välttämättömät toiminnot olennaisesti vaarantuvat
4. Erityisen vakava suuronnettomuus ja sen välitön jälkitila
5. Vaikutuksiltaan erityisen vakavaa suuronnettomuutta vastaava hyvin laajalle levinnyt vaarallinen tartuntatauti.

Valmiuslain tarkoituksena (1§) on poikkeusoloissa suojata väestöä sekä turvata sen toimeentulo ja maan talouselämä, ylläpitää oikeusjärjestystä, perusoikeuksia ja ihmisoikeuksia sekä turvata valtakunnan alueellinen koskemattomuus ja itsenäisyys.

Valmiuslain 4§:n mukaan viranomaiset voidaan oikeuttaa poikkeusoloissa käyttämään vain sellaisia toimivaltuuksia, jotka ovat välttämättömiä ja oikeasuhtaisia 1 §:ssä säädetyin tarkoituksin saavuttamiseksi. Toimivaltuuksia voidaan käyttää vain sellaisin tavoin, jotka ovat välttämättömiä lain tarkoituksen saavuttamiseksi ja oikeassa suhteessa toimivaltuuden käyttämisellä tavoiteltavaan päämäärään nähden.

Valmiuslain mukaisia toimivaltuuksia voidaan käyttää vain, jos tilanne ei ole hallittavissa viranomaisten säännönmukaisin toimivaltuuksin.

4.2. Kunnan hallinto poikkeusoloissa

Kunnan päätöksenteko saattaa poikkeusoloissa edellyttää erityisjärjestelyjä. Erityisjärjestelyistä on säädetty valmiuslain 108 §:ssä.

Sen estämättä, mitä kuntalain (410/2015) 94 §:n 4 momentissa säädetään, valtuusto voidaan poikkeusoloissa kutsua koolle välittömästi. Valtuusto on päätösvaltainen, kun enemmän kuin puolet valtuutetuista on läsnä.

Jos valtuustoa ei saada koolle päätösvaltaisena ja painavat syyt edellyttävät välitöntä päätöksentekoa, kunnanhallituksella on oikeus päättää niistä asioista, jotka koskevat kunnan hallinnon järjestämistä, johto- ja hallintosääntöä, toimivallan siirtämistä, talousarviota ja veroja sekä muista valtuuston päätettäväksi säädetyistä asioista.

Kunnanhallituksen on mahdollisimman pian saatettava edellä kuvatut päätökset valtuuston päätettäväksi. Kunnanhallituksen päätös on voimassa, kunnes valtuusto on päättänyt asiasta.

4.3. Valmiustoiminta poikkeusoloissa

Valmius voidaan jakaa kolmeen tasoon:

Perusvalmius:

Kunta toimii perusvalmiudessa silloin, kun mitään erityistä kunnan toimintoihin vaikuttavaa, ennakolta havaittavissa olevaa, häiriötä tai turvallisuusuhkaa ei ole.

Tehostettu valmius:

Tarkoittaa valmiutta, joka on mahdollista toteuttaa hallinnonalakohtaisin, häiriötilanteesta selviytymisen edellyttämin sisäisin päätösin ja viranomaisen säännönmukaisin toimivaltuuksin silloin, kun on saatu ennakkovaroitus tai tieto uhkaavasta vaarasta tai kansainvälisen tilanteen kiristyminen sitä edellyttää.

Täysvalmius:

Tarkoittaa valmiutta, jonka saavuttaminen ei onnistu ilman viranomaisen lisätoimintavaltuuksia. Näistä toimintavaltuuksista on säädetty valmiuslaissa ja niitä voidaan ottaa käyttöön, jos valtioneuvosto, yhteistoiminnassa tasavallan presidentin kanssa toteaa maassa vallitsevan poikkeusolot. Tällöin voidaan valtioneuvoston asetuksella päättää valmiuslain säännösten soveltamisen aloittamisesta. Tällainen asetus voidaan antaa määräajaksi, enintään kuudeksi kuukaudeksi.

4.4. Varausjärjestelyt ja varaamisen vastuut

4.4.1. Henkilöstön varaamisen vastuut kuntakonsernissa

Kunta tekee VAP-esitykset (Vapautettu aseellisesta palveluksesta) puolustusvoimien kanssa tehdyn yhteistoiminta-asiakirjan yhteistoimintaperiaatteiden mukaisesti. Henkilöstön varaus tehdään keskitetysti valmiussuunnittelun yhteyshenkilön kokoamana.

4.4.2. Vastuut rakennusvarauksista

Poikkeusolojen toimintoja varten tehdyt rakennusvaraukset ehkäisevät päällekkäisiä eri toimijoiden tilojen käyttöä koskevia suunnitelmia. Rakennusvaraukset tehdään keskitetysti valmiuspäällikön johdolla ja toimitetaan AVI:lle.

SUUNNITELMAA TÄYDENTÄVÄT LIITTEET (salassa pidettäviä)

Liite 1 Hälyttämis- ja informointilista yhteystietoineen

Liite 2 Luottamushenkilöiden informointitaulukko yhteystietoineen

Liite 3 Marttilan kunnan uhka-arvio

Liite 4 Tilannekortit eri häiriötilanteista

Muut suunnitelmaa täydentävät suunnitelmat

Kunnan eri toimialojen valmiussuunnitelmat

Tytäryhteisöjen valmiussuunnitelmat

Kriisiviestintäsuunnitelma

Evakuointisuunnitelma